

Halmstads kommun
direkt@halmstad.se

Beslut

Datum 2024-06-17
Dnr 2023:4910
Sida **1 (18)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i
särskild undervisningsgrupp vid Österledskolan i
Halmstads kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Österledskolan i Halmstads kommun avseende *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp*.

I granskningen ingår följande frågeställning:

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

I granskningen ingår att bedöma kvaliteten i undervisningen i särskilda undervisningsgrupper i grundskolans årskurs 4-9, närmare bestämt sådana grupper inom en skolenhet där elever placerats efter rektors beslut och genom upprättande av åtgärdsprogram.

Granskningen omfattar däremot **inte** resursskolor eller akutskolor och heller **inte** en bedömning av om enskilda elever får det särskilda stöd som de bedömts vara i behov av.

Granskningen omfattar 24 huvudmän med sammantaget 28 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Läsanvisningar

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier som Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. I förhållande till den övergripande frågeställningen bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*.

Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och anger inom vilka delar. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning, men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Österledskolan i flera delar ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling, men utvecklingsområden finns.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla undervisningen på ett sätt som stärker strukturen samt ger en balanserad förutsägbarhet och flexibilitet.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetsuppgifter på ett sätt som ytterligare möter elevernas olika behov och förutsättningar.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Personalen behöver, under ledning av rektorn, utveckla ytterligare metoder för att stärka elevernas motivation till skolarbetet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **13 december 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se Vänligen hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4910) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Österledskolan i flera delar ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Förutsägbarhet, flexibilitet, struktur och variation

Granskningen visar att undervisningen endast i vissa delar är strukturerad på ett sätt som både ger en förutsägbarhet och en flexibilitet som möter elevers behov. Av samtliga personal- och elevintervjuer samt av lektionsobservationer framgår att undervisningen utgår från ett i grunden gemensamt schema. Vidare har eleverna i särskild undervisningsgrupp bestämda platser i samtliga teoretiska ämnen, men dessa platser är utspridda i olika mindre klass- eller grupprum så att elever sitter enskilt alternativt ett par eller några elever tillsammans. I praktiskestetiska ämnen får eleverna däremot undervisning i mindre grupp, i för ämnet avsedda lokaler, alternativt tillsammans med sin klass. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår vidare att skoldagarna inleds genom att lärare och resurspersonal introducerar dagens schema och informerar om eventuella förändringar, till exempel om någon av dem vikarierar för någon av de andra ordinarie lärarna. Som en följd av att eleverna sitter placerade i olika rum behöver personalen gå från rum till rum för att ge denna information, vilket medför en återkommande väntan för eleverna. På samma sätt går lärare runt till eleverna för att introducera lektioner, material och uppgifter och för en del av eleverna skriver personalen upp på en whiteboard vad de ska göra. Enligt rektorn har de arbetat med att utveckla en tydlig struktur för lektionsstarterna, som ger eleverna en viss framförhållning och tydlig information om lektionens innehåll och

arbetssätt. Däremot framgår att lärare utformar avslutningen av lektioner på olika sätt. Några lärare sammanfattar och pratar med eleverna om lektionens innehåll samt ger information om hur de kommer att arbeta vidare inom ämnet. Andra lektioner avslutas med att lärare talar om att det är rast, men enligt elever nås de inte alltid av den informationen när de sitter i något av grupprummen och arbetar. För att möta elevers behov skapar lärare också en flexibilitet i undervisningen. Exempelvis anpassar lärare kravbilden utifrån elevers dagsform och hur aktiva de är under lektioner. Av intervjuer framgår att lärare både gör förändringar utifrån sin planering och erbjuder alternativa uppgifter. Under lektionsobservationer erbjuder lärare vid flera tillfällen olika alternativa uppgifter, både närliggande och liknande uppgifter, men också helt andra uppgifter i andra ämnen när elever inte vill arbeta med den ursprungliga uppgiften. Det framgår också av intervju med rektorn att lärare stundtals är väl snabba med att skapa förändringar och ge flera olika alternativ, vilket signalerar en avsaknad av krav och förväntningar på eleverna.

Vidare visar granskningen att undervisningen omfattar olika arbetssätt men att variationen av arbetsformer är begränsad i flera ämnen. Av intervju med lärare och resurspersonal framgår att de möjliggör för elever att arbeta på en del olika sätt. Exempelvis får elever arbeta med digitala läromedel, i arbetshäften, eller se kortare filmer samt besvara frågor. Lärare säger sig tidvis också ha kortare enskilda genomgångar. I flera ämnen får elever även möjlighet att visa sina kunskaper på olika sätt, exempelvis både genom skriftliga och muntliga prov eller minitest. Vidare varierar och anpassas redovisningar så att elever exempelvis kan spela in samtal istället för att prata inför en grupp, skapa planscher eller spela in en Pod. Av lektionsobservationer samt personal- och elevintervjuer framgår även att praktiskestetiska ämnen samt ytterligare ett par ämnen, ofta omfattar olika delmoment där vissa gemensamma inslag kan ingå. Det framgår dock också att i flera ämnen arbetar eleverna företrädesvis enskilt med sina uppgifter, vilket bland annat är en följd av hur de är lokaliserade. Lärare i flera ämnen upplever att de behöver skapa uppgifter som elever kan arbeta med enskilt, eftersom personalen endast kan vara en begränsad stund i varje grupprum innan de behöver gå vidare till elever i andra rum. Samtidigt ser lärare ett behov av att de sitter en till en med elever för att elever ska arbeta med sina uppgifter. Det framgår emellertid också att det råder ett behov av att utforma undervisningen så att den i högre grad genomförs i grupp.

Aktivt och individanpassat lärarstöd

Granskningen visar att lärare och resurspersonal arbetar för att ge ett anpassat elevstöd, men att de delvis saknar metoder för att kunna ge ett individuellt utformat stöd som möter elevers olika behov. Av intervjuer

med lärare, resurspersonal, specialpedagog och rektorn framgår att personalen arbetar för att få en god kännedom om elevers behov, bland annat genom att ta del av elevers åtgärdsprogram i samband med att eleverna börjar i den särskilda undervisningsgruppen. Lärare samtalar också enskilt med eleverna för att lära känna dem och lära sig mer om deras behov och intressen. Härtill har mentorerna en nära kontakt med elevernas vårdnadshavare. Den personal som har all, eller största delen av, sin undervisningstid i den särskilda undervisningsgruppen har vidare kontinuerliga möten där de kan dela information med varandra. Övriga lärare tar själva initiativ till att besöka eleverna i den särskilda undervisningsgruppen med viss regelbundenhet, för att hålla kontakt och höra sig för om läget i gruppen. Lärare kommunicerar också viss information som snabbt behöver komma all berörd personal till del via digitala forum. Vidare framgår att utifrån sin kännedom om eleverna ger lärare och resurspersonal ett individuellt stöd till eleverna, för att elever ska förstå och komma vidare i sitt skolarbete. Exempelvis ger lärare enskilda genomgångar och förklaringar utifrån kortare moment. Lärare utformar också stödpunkter att utgå ifrån och någon lärare använder exempeltexter som stöd för eleverna, samt bildstöd för elever som behöver det. Ytterligare exempel utgörs av att lärare hjälper elever med inledningen av en text, så kallade "börjor". I de fall tidshjälpmedel används görs det oftast då elever får arbeta på beting, med syfte att motivera eleverna till att först göra några uppgifter innan de får paus. Det framgår dock att lärare och resurspersonal har svårt att ge ett anpassat stöd som bidrar till att elever påbörjar eller bibehåller ett engagemang för sina skoluppgifter. Trots detta framgår det av samtliga personalintervjuer att lärarna endast får ett begränsat specialpedagogiskt stöd i sitt arbete. Specialpedagogen beskriver sitt stöd till lärare som rådgivande och endast vid enstaka tillfällen har specialpedagogen haft en mer handledande funktion. Samtidigt framgår av intervju med rektorn att lärare och resurspersonal efterfrågar ett mer konkret stöd i sitt arbete, som mer fokuserar på *hur* de kan agera i olika situationer snarare än *att* de behöver göra vissa insatser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla undervisningen på ett sätt som stärker strukturen samt ger en balanserad förutsägbarhet och flexibilitet.

Skolinspektionens granskning visar att utformningen av undervisningen endast delvis omfattar en lektionsstruktur som både skapar tydlighet och en behovsbaserad flexibilitet. Visserligen kan strukturen i en särskild

undervisningsgrupp behöva anpassas till att elever kan komma från olika årskurser och ha helt olika förutsättningar. Samtidigt ser Skolinspektionen en risk för att den nuvarande strukturen och flexibiliteten inte fullt ut motsvarar elevernas behov och att den flexibilitet som råder kan ge upphov till en osäkerhet i fråga om förväntningar och krav. Något som i sin tur kan få ett mindre gynnsamt inflytande över elevers motivation till skolarbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna som undervisar i den särskilda undervisningsgruppen, under ledning av rektorn, diskuterar hur var och en av dem arbetar för att skapa tydliga lektionsstrukturer. I de diskussionerna kan förslagsvis ingå att klarlägga vilka delar i en lektionsstruktur som behöver vara lika för att kunna möta elevernas behov i alla ämnen. Detta i förhållande till såväl lektioners inledning som utformning och avslutning. I arbetet kan med fördel också kopplingen mellan det individuella behovsanpassade stödet och tydliga strukturer diskuteras. Vidare rekommenderar Skolinspektionen att diskussionerna omfattar hur förhållandet mellan en behovsanpassad struktur och en flexibilitet kan skapa både förutsägbarhet och en följsamhet som samtidigt förmedlar förväntningar och krav. Skolinspektionen föreslår även att skolans specialpedagogiska kompetens ingår som ett konkret handledande stöd i detta utvecklingsarbete.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Tydlighet i syfte och mål

Granskningen visar att lärare endast till en viss del förmedlar vad som är syftet med olika lektioner och arbetsmoment. Av intervjuer med lärare och lektionsobservationer framgår att lärare med viss regelbundenhet förklarar för eleverna vad det är eleverna ska lära sig eller träna på och varför. Exempelvis hänvisar någon lärare till olika ämnesrelaterade aspekter, såsom miljömedvetenhet, och säger att det är sådant som eleverna särskilt ska förhålla sig till under lektionens arbetsmoment. Vidare framgår av intervju med lärare och specialpedagog att lärare visserligen relaterar till läroplansmålen i samtalen med elever, men samtidigt framgår att samtalen oftare har karaktären av en återkoppling i form av individuella delmål för att nå ett visst betyg. Det framgår även att lärare hänvisar till behovet och nyttan av viss kunskap ur ett framtida perspektiv, exempelvis relaterat till vardagslivet eller krav på arbetsmarknaden. Samtidigt upplever elever att lärare sällan pratar med dem om varför de ska arbeta och lära sig det som de gör i skolan, om inte eleverna själva frågar. Det framgår också av elevintervjuer, liksom i intervju med rektorn, att lärare i flertalet ämnen oftare fokuserar på att förmedla vad de ska göra under en lektion och hur

eleverna kan arbeta, snarare än vad olika uppgifter och moment ska syfta till.

Anpassning av innehåll och arbetssätt

Granskningen visar att lärare gör vissa anpassningar av undervisningens innehåll och arbetssätt, men att anpassningarna inte fullt ut stimulerar och utmanar alla elever. Av intervju med lärare och resurspersonal framgår att lärarna utgår från sin kännedom om elevernas behov och intressen när de planerar undervisningen. Exempelvis försöker lärare och resurspersonal hitta texter eller ge skrivuppgifter som relaterar till elevers individuella intressen. Även i praktiskestetiska ämnen utgår lärare från elevernas intressen, exempelvis kopplat till friluftsliv. Utöver att lärare redan i förväg planerar för vissa anpassningar framgår också att lärare hittar nya ingångar och försöker anpassa uppgifter efterhand för att nå vissa elever. Vidare förser lärare elever med material på olika nivå och en del lärare planerar även för helt olika uppgifter, utifrån elevers kunskapsmässiga behov. Samtidigt framgår av intervju med rektorn och specialpedagogen att lärare har vissa svårigheter i att hitta lämpligt material som möter elever på deras olika kunskapsnivå. Härtill framgår att ytterligare anpassningar i undervisningen behövs för att utmana alla elever. Som tidigare framgått av detta beslut lyckas lärare heller inte få alla elever till att bibehålla sitt engagemang och ägna sig åt skolarbete, trots att de gör vissa anpassningar. Av intervju med elever framgår att de oftast inte blir pressade till att göra något i skolan. Tidvis blir de heller inte färdiga med sina uppgifter, utan dessa kan bli liggande under flera dagar därför att eleverna tycker att uppgifterna är tråkiga. Av intervju med rektorn framgår att en förklaring till att elever inte får något gjort är att uppgifter inte alltid är utformade för att möta eleverna där de befinner sig, exempelvis i form av mer praktiska arbetssätt även i teoretiska ämnen. Vidare har flera av eleverna ett större intresse för praktiskestetiska ämnen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla arbetet med att anpassa undervisningens innehåll och arbetsuppgifter på ett sätt som ytterligare möter elevernas olika behov och förutsättningar.

Skolinspektionens granskning visar visserligen att lärare gör olika anpassningar av undervisningens innehåll och arbetssätt, men granskningen visar också att anpassningarna inte möter elevernas förutsättningar och behov i alla delar. Därmed ser Skolinspektionen en risk

för att den undervisning som eleverna möter inte fullt ut främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen identifierar vilka behov av anpassningar som de har svårt att möta genom den nuvarande undervisningen. I arbetet bör det ingå att identifiera relevanta faktorer som påverkar lärares möjligheter att anpassa undervisningens innehåll och uppgifter på ett sätt som fullt ut möter elevernas behov av stimulans och utmaningar. Exempel på faktorer att utgå ifrån kan vara materialtillgång, personalens kompetens och eventuellt behov av kompetensutveckling, ämnesrelaterat respektive ämnesintegrerat undervisningsupplägg samt olika organisatoriska faktorer. Arbetet behöver göras i samråd med rektorn och Skolinspektionen föreslår även att specialpedagogen bidrar med sin kompetens, förslagsvis genom att inledningsvis observera undervisningen och sedan ge handledning i det fortsatta arbetet.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Höga förväntningar, självförtroende och motivation

Granskningen visar att lärare och resurspersoner arbetar för att stärka elevernas självförtroende, men att personalen delvis saknar adekvata strategier för att stärka elevers motivation till skolarbete. Av intervjuer med lärare, resurspersoner och rektorn framgår att lärare och resurspersoner ofta ger eleverna beröm och positiv förstärkning, både för framsteg i skolarbetet men också för att elever försöker eller anstränger sig. Vidare förmedlar lärare framsteg till vårdnadshavare för att elever också ska få positiv återkoppling hemifrån. Härutöver försöker lärare balansera svårighetsgraden i uppgifter, på så sätt att elever kan få en lättare uppgift efter att de arbetat med något som är aningen svårt, för att elever ska stärkas inför nästa svårare uppgift. Personalen talar också om att elever kan mer än vad de själva tror, att det är okej att göra fel och att det ofta också finns alternativa sätt eller begrepp att använda. Även elever beskriver att lärare säger att de kan om de bara kämpar och att personalen bryr sig om dem, men de upplever samtidigt att lärare inte vill sätta press på dem. Det framgår också att rektorn uppfattar att lärare försöker balansera krav på eleverna så att dessa är högt, men också rätt, ställda utifrån elevers olika förutsättningar. Samtidigt framgår att lärares agerande inte alltid signalerar höga förväntningar på eleverna, särskilt när elever uppvisar visst motstånd mot skolarbetet och då genast får andra alternativ presenterade för sig. Lärare ser dock arbetet med att berömma och stärka elever som en viktig del i att också försöka motivera elever till skolarbete. Av samtliga personalintervjuer och lektionsobservationer framgår vidare att

personalen försöker motivera elever genom sitt relationsskapande arbete och genom att knyta an till elevers intressen. Lärare försöker även stärka elevers motivation till skolarbetet genom att knyta an till behovet av viss kunskap relaterat till elevers framtidsmål. I detta arbete samverkar personalen vidare med vårdnadshavare samt studie- och yrkesvägledare och de har även provat på ett samarbete med naturskolan, genom visst stöd av specialpedagogen. Det framgår dock att i relation till flera av eleverna har personalen inte hittat några verksamma strategier för att stärka elevers inre motivation och enligt rektorn blir det inte alltid tillräckligt tydligt för elever varför de ska göra vissa uppgifter. Istället används arbete på beting och frekventa pauser som en återkommande strategi för att skapa en yttre motivation.

Reflektion och medvetenhet kring det egna lärandet

Granskningen visar att undervisningen i begränsad omfattning möjliggör för elever att gemensamt reflektera över och diskutera olika frågeställningar. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärare i några ämnen planerar för och genomför moment i undervisningen där elever gemensamt ska diskutera olika frågeställningar. Exempel på frågor som elever får diskutera handlar om olika etiska dilemman eller aktuella nyhetshändelser. Av intervjuer och en lektionsobservation framgår även att lärare kan öppna upp för diskussion i samband med film, så att elever får möjlighet att delge sina reflektioner eller åsikter och delvis också motivera dessa. Av samtliga personal- och elevintervjuer framgår emellertid också att det inte är alla elever som får möjlighet att ingå i diskussioner med andra elever. Lärare, resurspersonal och rektorn beskriver att den främsta anledningen till om elever får eller inte får möjlighet att ingå i diskussioner är elevernas placering i lokalerna, något som emellertid också är relaterat till elevers olika förutsättningar.

Granskningen visar vidare att lärare delvis arbetar för att utveckla elevernas medvetenhet om sina förmågor och sitt lärande, men att det i vissa delar saknas en systematik i arbetet. Av samtliga personalintervjuer framgår att lärare synliggör elevers progression i olika ämnen genom att främst ge en muntlig återkoppling men också genom skriftliga omdömen. Lärare ger dels en kontinuerlig återkoppling i samband med lektioner och dels förs samtal om elevers lärande under utvecklingssamtal. Lärare uppmärksammar även elevers styrkor och visar på hur dessa kan användas i delar av skolarbetet. Vidare framgår att enstaka lärare också synliggör elevers progression genom att visa och jämföra elevers arbete med tidigare liknande uppgifter. Samtidigt framgår av elevintervjuer att det företrädesvis är i vissa ämnen som lärare ger återkoppling och att eleverna i övrigt själva kan se hur det går för dem via skolans digitala lärportal. Det framgår vidare att lärare inte bedriver något metodiskt arbete för att elever

ska få prova och träna sig i att använda olika strategier för lärande. Visserligen beskriver lärare att de uppmuntrar elever till att exempelvis repetera kunskaper på olika sätt, men de säger samtidigt att många elever bara vill arbeta på ett ensidigt sätt. Av intervju med rektorn framgår också att rektorn har uppmärksammat att alla lärare inte använder olika lärstrategier, som involverar både praktiska och teoretiska moment och ämnen.

Elevers involvering i undervisningens utformning

Granskningen visar att lärare ofta ger elever möjlighet till inflytande över undervisningen, dock inte genomgående på ett ändamålsenligt och strukturerat sätt. Av intervju med lärare och resurspersonal framgår att i samband med att lärare introducerar ett nytt arbetsområde så för flertalet lärare också en dialog med eleverna om olika alternativa uppgifter och arbetssätt. Däremot framgår inga gemensamma och systematiska strategier för att efterfråga elevers synpunkter på den undervisning som de får. Av intervju med elever framgår dock att ett par elever upplever att lärare ibland frågar dem om vad de tycker, exempelvis om uppgifters svårighetsgrad. Någon elev säger sig också ha fått arbeta i ett nytt material efter att eleven gett synpunkter på utformningen av en bok. Vidare framgår att elever kontinuerligt får besvara enkäter, men enligt eleverna fokuserar de frågorna snarare på deras trivsel. Härutöver framgår att lärare upplever att de alltid också måste erbjuda olika valmöjligheter i stunden, när elever inte vill göra det som är planerat, vilket även framgår av Skolinspektionens lektionsobservationer. Vidare framgår i intervju med rektorn att lärare visserligen behöver balansera beslut om vilka uppgifter de ska göra med beslut om vad elever själv kan ha inflytande över, så att lärare inte alltid gör förändringar så snart elever inte vill arbeta med en uppgift.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Personalen behöver, under ledning av rektorn, utveckla ytterligare metoder för att stärka elevernas motivation till skolarbetet.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna visserligen bedriver ett visst arbete för att stärka elevernas motivation till skolarbetet, men att det samtidigt saknas fullt ut adekvata metoder för att stärka såväl en yttre som en inre motivation hos eleverna. En undervisning som är utformad för att stärka elevernas motivation är av stor betydelse för att främja elevernas lärande och måluppfyllelse.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen, under ledning av rektorn, kartlägger alla de underliggande skäl som kan finnas till elevers bristande motivation och vilka av de strategier som används som gett eventuell framgång. Vidare behöver det som en del i kartläggningen ingå att klarlägga vad som ytterligare kan göras på skolenhetsnivå och i vilka delar som det eventuellt föreligger ett behov av kompetensstöd utifrån, exempelvis från central organisation. I arbetet bör även relationen mellan elevernas bristande motivation och undervisningens utformning diskuteras. Förslagsvis kan detta arbete också relateras till det utvecklingsarbete som Skolinspektionen föreslår under delområde 1 i fråga om en ökad struktur och flexibilitet, där det samtidigt ingår att förmedla tydliga förväntningar på eleverna.

På Skolinspektionens vägnar

 Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

 Therése Mineur

Föredragande
Signerat av: Therése Mineur

I handläggningen av ärendet har även utredare Sarah Bjertner Olsson deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-granskningar/undervisningens-kvalitet-i-sarskild-undervisningsgrupp/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800) och skolförordning (2011:185)

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Av 10 kap. 8 § skollagen ska en kursplan gälla för varje ämne.

Av 9 kap. 1 § skolförordningen framgår att läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

Av 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Enligt 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges sådant särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det särskilda stödet för en elev i grundskolan ska vidare ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som

minst ska uppfyllas. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår vidare att ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan får innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av den inledande delen av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning) framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska

därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Vidare framgår det av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter) att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolan ska också enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag) stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår vidare att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola bland annat kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Vidare framgår det av riktlinjerna avseende kunskaper att alla som arbetar i skolan bland annat ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare ska lärare bland

annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter samt organisera och genomföra arbetet så att eleven därigenom utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare framgår det att skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, bland annat tar ansvar för sitt lärande samt successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Lärare ska också bland annat utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Enligt läroplanen (Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden) ska eleverna få en utbildning av hög kvalitet i skolan.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med fyra elever som får sin undervisning i särskild undervisningsgrupp samt fem lärare som undervisar i gruppen och två resurspersoner. Vidare har skolans specialpedagogiska personal och rektorn intervjuats. Härutöver har lektionsobservationer i ämnena hem- och konsumentkunskap, svenska, matematik och samhällsorienterande ämne, genomförts under sammantaget 200 minuter.

Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i en tjänsteanteckning som har kommunicerats med huvudmannen. Tjänsteanteckningen ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolenheter som ingått i kvalitetsgranskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under hösten 2024.

Bilaga 3: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Österledskolans särskilda undervisningsgrupp den 8 maj 2024 och genomförde en digital intervju med rektorn den 14 maj 2024. Besöket genomfördes av utredarna Sarah Bjertner Olsson och Therése Mineur.

Österledskolan som ligger i Halmstad kommun är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna 7-9. Vid granskningstillfället finns det totalt ca 30 elever som får delar av eller hela sin undervisning i särskild undervisningsgrupp, fördelat på tre grupper, varav den största av grupperna har besökts. I gruppen undervisar tio olika lärare.